

Stop #ExpresDefect Charter

Samen voor een lokaal beleid
tegen geplande veroudering

ICT-producten zijn niet meer weg te denken uit onze samenleving. Elektronica zoals GSM's, computers en printers worden echter zo ontworpen dat ze een beperkte levensduur hebben. Dit heet "geplande veroudering". Enerzijds zorgt geplande veroudering ervoor dat toestellen sneller stuk gaan, anderzijds wordt herstellen van producten moeilijker gemaakt.

De consument is de dupe aangezien die steeds opnieuw moet investeren in nieuwe ICT-producten. Mensen die in armoede leven, zijn tweemaal de pineut. Uit noodzaak kopen ze vaker producten die dan vlugger stuk gaan.

Ook in het Globale Zuiden is de impact van dit soort wanpraktijken enorm. Omdat in elektronica veel metalen zitten, vergroot geplande veroudering van ICT-producten onze vraag naar ruwe grondstoffen. Bij de ontginning daarvan zijn milieuvervuiling en sociaalecologische conflicten meer regel dan uitzondering. Een ander gevolg van geplande veroudering is een toxische e-waste berg die blijft groeien. Het is de grootste en snelst groeiende afvalberg ter wereld. Doorheen de ICT-productieketen is de negatieve impact op mens, natuur en klimaat enorm.

Ondanks dat het voor lokale besturen heel hard opboksen is tegen dit soort mondiale problemen zijn er mogelijkheden. Het lokale kan juist een grote rol spelen door voor een beleid te kiezen dat inzet op degelijke producten, herstellen, delen, recyclen en reduceren. Een doordacht beleid kan deze opties toegankelijk, betaalbaar en mainstream maken.

Niet alleen wordt er zo minder e-waste geproduceerd, herstellen en deeliniciatieven kunnen ook de lokale economie en sociale cohesie bevorderen. Het stimuleert bovendien burgerparticipatie wanneer burgers kunnen zien dat zij, en hun lokale politici, wel degelijk het verschil kunnen maken. Kortom, een win-win-win.

Doelstellingen Charter

Met dit Charter wil CATAPA vzw, samen met lokale burgers, gemeentebesturen aanmoedigen om via duidelijke beleidsmaatregelen een voortrekkersrol te nemen in (het steunen van) initiatieven die inzetten op herstellen, delen, recycleren, reduceren, en degelijke producten.

CATAPA verenigt burgers en samen overtuigen ze lokale gemeentebesturen om het Charter te ondertekenen. Lokale burgers, met ondersteuning van CATAPA, volgen de naleving van de Charter op. Het gemeentebestuur geeft eenmaal per jaar een voortgangsrapportage m.b.t. de stand van zaken.

Aanbevelingen

Lokale besturen kunnen het verschil maken en het 'goede voorbeeld' geven. Door duurzame ICT aan te kopen, op een doordachte manier ICT te gebruiken en prominent in te zetten op de bredere herstel- en deel- en maakeconomie. Zo kunnen gemeentebesturen tonen aan lokaal gevestigde bedrijven, KMO's, scholen e.a. dat het zeker mogelijk is om een duurzaam circulair beleid op te bouwen.

In de bijlage vind je concrete voorstellen voor het realiseren van onderstaande aanbevelingen. Indien je andere ideeën hebt, nog beter.

- . 1. Denk na over de aankoop-, gebruik en uitstroomstrategie van ICT-producten door het gemeentebestuur.**

Lokale besturen kunnen zelf een voorbeeldrol spelen door in hun interne werking de transitie zo sterk mogelijk door te voeren, en daarover proactief te communiceren.

- . 2. Overtuig Vlaamse, federale en Europese bestuursniveaus van de noodzaak van meer en betere ondersteuning.**

Lokale besturen kunnen een voortrekkersrol spelen om regionale-, nationale- of Europese overheden aan te sporen tot maatregelen en hiermee sleutel zijn in de ontwikkeling en inbedding van de deel- en hersteleconomie.

- . 3. Ondersteun circulaire initiatieven in je stad of gemeente door ze toegankelijk, betaalbaar, zichtbaar en mainstream te maken.**

Organiseer zelf initiatieven die de herstel-, deel- en maakeconomie verankeren in je gemeente. Ondersteun lokale ondernemers, organisaties en verenigingen die actief zijn in de herstel-, deel- en maaksector.

Ondertekening Charter

Dit Charter wil de gemeente aanzetten om hun reeds bestaande initiatieven te verankeren en/of nieuwe initiatieven op te zetten.

Door het Charter te ondertekenen verwachten we niet dat u alle aanbevelingen volgt. Wel wil CATAPA de ondertekening van dit Charter niet volledig vrijblijvend houden. Daarom voorziet het Charter in het opstellen van een actieplan en evaluatiemomenten.

Door het ondertekenen van deze Charter, verbindt uw gemeente zich om:

- Een plan van aanpak te ontwikkelen. Op basis van een analyse over de reële noden en mogelijkheden, en met als richtlijn de aanbevelingen in dit Charter, wordt een het actieplan opgesteld gericht op de inbedding van een circulair beleid, waaronder ICT, in de gemeente.
- De nodige middelen en personen ter beschikking te stellen om dit actieplan te doen slagen.
- Jaarlijks een kort evaluatieverslag / stand van zaken te schrijven, en dit verslag te delen met CATAPA en de lokale burgers die zich verenigden om de naleving van het Charter te evalueren.
- Een jaarlijks evaluatiemoment te organiseren met CATAPA en deze lokale burgers.
- CATAPA te informeren indien de gemeente het Charter niet verder wil/kan opvolgen.

CATAPA vzw verbindt er zich anderzijds toe om:

- Geplande veroudering en de grondstoffenproblematiek onder de aandacht te blijven brengen.
- Met onze Stop #ExpresDefect campagne uw lokale burgers te sensibiliseren en activeren omtrent geplande veroudering. Het bekend maken van dit Charter onder de lokale bevolking maakt hier deel van uit.
- Lokale burgers te verenigen die de jaarlijkse evaluatie van het Charter op zich willen nemen, met ondersteuning van CATAPA.
- Het beleid opvolgen dat ondernomen wordt om dit charter te verwezenlijken, en zal hierover communiceren
- Uw gemeentebestuur, waar mogelijk, te ondersteunen met doorverwijzingen naar relevante organisaties reeds actief in de herstel- en deeleconomie, met relevante informatie voor het implementeren van een duurzaam ICT beleid, en met het voorzien van onze verschillende campagne tools.

TER ONDERTEKENING EN GOEDKEURING VAN DIT CHARTER

Welke plaatsvond in op datum van

GEMEENTE

Naam:

Rol:

Handtekening

CATAPA vzw

Naam:

Rol:

Handtekening

Stempel:

Stempel:

Bijlage I

Concrete acties bij aanbevelingen in Charter

Lokale besturen kunnen het verschil maken en het 'goede voorbeeld' geven. Door duurzame ICT aan te kopen, op een doordachte manier ICT te gebruiken en prominent in te zetten op de bredere herstel- en deel- en maakeconomie. Zo kunnen gemeentebesturen tonen aan lokaal gevestigde bedrijven, KMO's, scholen e.a. dat het zeker mogelijk is om een duurzaam circulair beleid op te bouwen. Hieronder volgen enkele aanbevelingen. Indien je andere ideeën hebt, nog beter. In Bijlage II vind je veel ondersteunende tools om de aanbevelingen te verwezenlijken.

1. DENK NA OVER DE AANKOOP-, GEBRUIK EN UITSTROOM STRATEGIE VAN ICT-PRODUCTEN DOOR HET GEMEENTEBESTUUR.

Lokale besturen kunnen zelf een voorbeeldrol spelen door in hun interne werking de transitie zo sterk mogelijk door te voeren en daarover proactief te communiceren.

- De gemeente brengt haar **huidige situatie rond ICT-beleid in kaart** (aantal ICT-producten, aankooppolitiek, hernieuwingstermijn van ICT-producten, transparantie van toeleveringsketen...) en bepaalt op basis hiervan duidelijk meetbare indicatoren die haar huidige- en toekomstige ICT-voetafdruk kunnen weergeven. De gemeente werkt duidelijke jaarlijkse actieplannen uit om haar ICT-afdruk systematisch te verlagen.
- **Bereken de reële noden vóór de aankoop van nieuwe toestellen.** Bekijk alternatieven zoals tweedehands- of refurbished toestellen. Indien toch wordt overgegaan tot de aankoop van nieuw toestellen, houd dan rekening met circulaire, sociale en milieu-aspecten.

- Als aankoper van ICT-producten heeft het bestuur de mogelijkheid rechtstreeks in gesprek te gaan met de leverancier. Door in te zetten op een langetermijnstrategie kan zelfs een kleinere aankoper rechtstreeks druk uitoefenen op bedrijven om duurzame producten af te leveren.
- **Zet in op circulair ICT-gebruik binnen de gemeente.** Het duurzaamste toestel is datgene dat je niet hoeft te kopen. Focus daarom maximaal op het verlengen van de levensduur van ICT-toestellen. Dit kan via concrete manieren: reduceren, hergebruiken, upgraden, herstellen, refurbishen en recycleren. Infografiek circulair gebruik.

2. OVERTUIG VLAAMSE, FEDERALE EN EUROPESE BESTUURSNIVEAUS VAN DE NOODZAAK VAN MEER EN BETERE ONDERSTEUNING.

Lokale besturen kunnen een voortrekkersrol spelen om regionale-, nationale- of Europese overheden aan te sporen tot maatregelen en hiermee sleutel zijn in de ontwikkeling en inbedding van de deel- en hersteleconomie.

- Dring aan bij de Vlaamse overheid om een expertisecentrum op te richten met voldoende fondsen en personeel. Dat expertisecentrum moet **aankopers** (zowel lokale gemeentebesturen als bedrijven) **ondersteunen**, bijvoorbeeld om de juiste keuze te maken over leveranciers of te **adviseren** welke labels belangrijk zijn en hoe ICT zo lang mogelijk in gebruik kan blijven._
- Overtuig wetgevende instanties om **duurzaamheidscriteria verplicht** te maken. De overheid speelt een cruciale rol in de marktcreatie van duurzame producten en circulaire initiatieven. Denk aan de repair index of duurzame productlabels.
- Ga in **dialogo met regionale en/of nationale overheden**. Enerzijds ter verdere ondersteuning van lokale maatregelen, anderzijds om concrete beleidsmaatregelen uit te werken die kunnen leiden tot een bredere toepassing van efficiënte lokale initiatieven.

3. ONDERSTEUN CIRCULAIRE INITIATIEVEN IN JE STAD OF GEMEENTE DOOR ZE TOEGANKELIJK, BETAALBAAR, ZICHTBAAR EN MAINSTREAM TE MAKEN

A. Organiseer zelf initiatieven die de herstel-, deel- en maakeconomie verankert.

- **Sensibiliseer burgers** door gerichte campagnes op te zetten, en door te communiceren over de thematiek van grondstoffen, geplande veroudering en e-waste en rond de alternatieven, zoals deel- en herstelinitiatieven.
 - Maak gebruik van de verschillende organisaties binnen de sector voor gepaste sprekers of affichage materiaal.
 - Genoeg momenten om een campagne rond op te zetten. Denk aan [International Repair Day](#), International E-Waste Day, Green Friday i.p.v. Black Friday, etc
- Bied **opleidingen** aan, of ga in overleg met lokale opleidingscentra om doelgerichte workshops, keuzevakken of specifieke opleidingen aan te bieden die ervoor zorgen dat meer mensen deelnemen aan de deel- en herstel sector.
- Creëer **werkgelegenheid** in de herstel-, maak- en deeleconomie.
- Denk na over **financiële stimulansen** die de gemeente kan voorzien die circulaire initiatieven bevorderen.
 - Bijvoorbeeld het aanvaarden van ecocheques bij hersteldiensten, of vergoeding voor herstellende op Repair Cafés.
- **Organiseer en promoot** in verschillende wijken en op permanente basis of reguliere tijdstippen **initiatieven** zoals Repair Cafés, deel-projecten en gereedschapsbibliotheken, maak-workshops, etc. Geef ze een prominente plaats in de lokale economie. Voorzie hiervoor voldoende middelen, ruimte en mensen.

- Er gebeurt al veel. Laat je inspireren door initiatieven van andere gemeenten of organisaties zoals [Repair&Share](#).
 - Je kan er ook voor kiezen om bestaande initiatieven, projecten en campagnes stevig te verankeren.
 - Deel als lokale overheid zelf je gereedschap, wagenpark,... met individuele burgers en plaatselijke verenigingen.
- **Maak een lange termijn strategie** om circulaire initiatieven in te burgeren en te verankeren in de lokale economie. Dit is mogelijk. Kijk maar naar kringloopcentra.

B. Ondersteun lokale ondernemers, organisaties en verenigingen die actief zijn in de herstel-, deel- en maaksector.

- **Breng in kaart** welke deel-, maak- en repareer initiatieven al bestaan in jouw gemeente en bekijk, op basis van de lokale noden, welke elders bestaande initiatieven ook navolging verdienen, in jouw gemeente.
- **Ga in dialoog** met organisaties en verenigingen actief in herstel-, maak- en deeleconomie en identificeer hun noden en verwachtingen.
- **Stimuleer innovatie** rond deel- en hersteldiensten, niet alleen bij nieuwe ondernemers maar ook in bestaande bedrijven. Zo kunnen ze hun aanbod omschakelen van productverkoop naar het aanbieden van een dienst. Aankopers en overheidsdiensten kunnen een sleutelrol spelen.
- **Ontwikkel steunmaatregelen** voor organisaties, verenigingen en ondernemers die actief zijn in de herstel-, maak- en deeleconomie. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op financiële middelen, ruimte voorzien, communicatie naar burgers of administratieve- en beleidsmatige ondersteuning.

Stop #Expresdefect

- **Integreer hun werkingen** in andere sectoren en een breder beleid rond circulariteit, armoedebestrijding, sociale economie, mondiale solidariteit, burgerparticipatie of gelijkaardige initiatieven.

Bijlage II

Ondersteuningsmateriaal voor verwezenlijking van het Charter

Om u zo goed mogelijk te ondersteunen wordt deze bijlage geregeld aangevuld met nieuwe informatie.

ACTIEPLAN

Wanneer je gemeente bereid is om op doordachte manier ICT te gebruiken en prominent in te zetten op de bredere herstel- en deel- en maakeconomie, is het belangrijk om stil te staan bij enkele vragen om tot een concreet actieplan te komen.

Waarom wil je gemeentebestuur een bepaalde uitdaging aangaan? Wie zal binnen de gemeente hier aan meewerken, met andere woorden: hoe zit het met het intern draagvlak? Welke (langetermijn) visie hou je voor ogen en hoe ga je hier strategisch mee aan de slag? Aan de hand van onder andere deze vragen begeleidt de infografiek je organisatie richting de eerste haalbare stap in het verduurzamen van je ICT.

Hieronder vind je enkele documenten die je kunnen helpen bij het opstellen van een actieplan. Deze werden uitgewerkt voor voor bedrijven en specifiek voor ICT, maar die jou zeker ook inspiratie bieden bij het uitwerken bij een breder beleid.

- [Tools voor Charter](#)

- [Beleidsaanbevelingen Fair ICT Flanders .pdf](#)
- [Beslissingsboom Aankoop ICT.pdf](#)
- [ICLEI, Electronics Watch 2020 How to procure fair ICT hardware - Make ICT Fair.pdf](#)
- [Infografiek circulair gebruik .pdf](#)
- [Infografiek ICT-toeleveringsketen.pdf](#)
- [Plan van Aanpak Faire ICT.pdf](#)
- [Policy brief Certificering & monitoringsystemen ICT - Fair ICT Flanders.pdf](#)
- [Lijst van interessante websites & artikels FAIR ICT](#)

EVALUATIEMOMENT

Om het ondertekenen van het Charter niet vrijblijvend te houden, verwacht CATAPA naast het opstellen van een actieplan ook een evaluatiemoment. De vorm en inhoud kunnen in samenspraak met de gemeente bepaald worden. Hieronder een voorstel over wat besproken zou kunnen worden tijdens het evaluatiemoment.

Neem het Charter en jullie actieplan door en beantwoord de volgende vragen:

- Welke doelstellingen stelde de gemeente zichzelf voor te halen voor het voorbije jaar.
- Bereikte de gemeente effectief zijn vooropgestelde doelen en verwachtte resultaten?
 - Welke vooropgestelde doelstellingen behaalde de gemeente wel en niet en waarom?
 - Zijn de juiste stakeholders bij het proces betrokken?
 - Vervullen sleutelfiguren hun rollen en verantwoordelijkheden?
- Wat zijn de doelstellingen voor het komende jaar? Beoordeel de effectiviteit en haalbaarheid van het komende jaarplan.
- Open debat met aanwezigen om nieuwe voorstellen en initiatieven rond deel- en hersteleconomie te bespreken. Na overleg kunnen deze leiden tot een herziening van het charter of jaarlijks actieplan.

CAMPAGNEMATERIAAL CATAPA

CATAPA ontwikkelde een waaier aan materiaal die u kan gebruiken om het thema van geplande veroudering, circulaire initiatieven en dit Charter bij het brede publiek bekend te maken. Je kan deze uitlenen, of als inspiratie gebruiken voor jouw eigen materiaal, campagnes en projecten. Contacteer ons!

- Presentatie / workshop over geplande veroudering, en de link met mijnbouw en e-waste. Uitleg en promotie charter
- Quiz over mijnbouw, geplande veroudering en e-waste
- Infostand met infomateriaal
- Stop #ExpresDefect flyers
- Foto-expo over mijnbouw, geplande veroudering en e-waste
- Stop #ExpresDefect banner
- Stop #ExpresDefect selfie-mirror
- E-waste kunstinstallatie
- Filmavond

EXPERT ORGANISATIES

Expert organisaties actief in de herstel- en deeleconomie die u kunnen bijstaan of inspiratie bieden bij de uitwerking van concrete acties of maatregelen.

- [De Transformisten](#)
- [Repair&Share](#)
- [Electronics Watch](#)
- [Stop Planned Obsolescence / Halte à l'Obsolescence Programmée](#)
- [Right to Repair Europe](#)

ACHTERGROND INFORMATIE

Informatie over (impact van) geplande veroudering en over het verwezenlijken van een duurzaam ICT beleid:

CATAPA

- <https://catapa.be/nl/>
 - <https://catapa.be/nl/ctrlaltdete/>
 - <https://catapa.be/nl/ctrlaltdete-geplande-veroudering/>
 - <https://catapa.be/nl/ctrlaltdete-onze-eisen-visie/>
 - <https://catapa.be/nl/ctrlaltdete-doe-mee-2/>
- <https://fairictflanders.catapa.be/>
 - <https://fairictflanders.catapa.be/transparantie/>
 - <https://fairictflanders.catapa.be/mijnbouw/>
 - <https://fairictflanders.catapa.be/assemblage/>
 - <https://fairictflanders.catapa.be/consumptie/>
 - <https://fairictflanders.catapa.be/e-waste/>
 - <https://fairictflanders.catapa.be/fair-ict/>
 - <https://fairictflanders.catapa.be/toolbox/>

Goede Voorbeelden

- <https://repairshare.be>
 - <https://repairshare.be/toolkits/overheden/>
 - <https://repairshare.be/projecten/>
 - <https://repairshare.be/share/>
 - <https://repairshare.be/repair/>
 - <https://repairshare.be/deel-it/>
- www.halteobsolescence.org
 - <https://www.halteobsolescence.org/sensibilisation/>
 - <https://www.halteobsolescence.org/nos-actions/>
 - <https://www.produitsdurables.fr>
 - <https://www.clubdeladurabilite.fr>
 - <https://www.stopobsolescence.org>
- <https://www.gemeentevoordetoekomst.be/artikel/duurzame-ict-hoe-ga-ik-er-als-gemeente-mee-aan-de-slag>

Doe mee!

Stop #ExpresDefect

BEN JE EEN BURGER EN WIL JE JOUW LOKALE OVERHEID OVERTUIGEN OM DIT CHARTER TE ONDERTEKENEN? OF WIL JE GEWOON WAT MEER WETEN OF DOEN?

BEN JE EEN AMBTENAAR OF **WERK JE NAUW SAMEN** MET EEN GEMEENTEBESTUUR? WIL JE DIT CHARTER DELEN BINNEN DE GEMEENTE OM ZO DRAAGVLAK TE CREËREN?

BEN JE EEN GEMEENTERAADSLID EN IS JOUW GEMEENTE MOGELIJKS GEÏNTERESSEERD IN HET ONDERTEKENEN VAN DIT CHARTER? OF WIL JE GEWOON WAT MEER INFORMATIE?

AARZEL NIET OM ONS TE CONTACTEREN
info@catapa.be of +32 (0)92428755

CTRL
ALT
DEL